

Tlačová správa
Luxemburg 9. novembra 2022

Podpora EÚ pre uhoľné regióny nebola veľkým prínosom pre klimatickú transformáciu

V správe, ktorú dnes uverejnil Európsky dvor audítorov, sa hovorí, že finančná pomoc EÚ pre uhoľné regióny mala na tvorbu pracovných miest a transformáciu energetiky len obmedzený vplyv. Napriek celkovému pokroku zostáva uhlie v niekoľkých členských štátoch EÚ významným zdrojom emisií skleníkových plynov. Audítori preto vyzývajú, aby sa nový Fond na spravodlivú transformáciu účinne a efektívne využíval na zmierňovanie sociálno-ekonomických vplyvov prechodu EÚ na klimatickú neutralitu v uhoľných regiónoch.

Európsky uhoľný sektor za uplynulé desaťročia neustále slabol. Na podporu sociálno-ekonomickej a energetickej transformácie uhoľných regiónov boli k dispozícii prostriedky EÚ v rámci politiky súdržnosti: na obdobie 2014 – 2020 dostalo sedem kontrolovaných uhoľných regiónov sumu vo výške približne 12,5 mld. EUR. Hoci ťažba uhlia sa výrazne znížila, spaľovanie uhlia zodpovedalo v roku 2019 za 15 % emisií skleníkových plynov v EÚ. V nedávnej Zelenej dohode sa uvádza, že postupné vyradovanie uhlia je nevyhnutné na splnenie cieľov v oblasti klímy stanovené na rok 2030 a na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050. Fond na spravodlivú transformáciu vytvorený v júni 2021 sprístupňuje regiónom a sektorom najviac zasiahnutým prechodom na klimatickú neutralitu 19,3 mld. EUR na obdobie 2021 – 2027.

„Fond na spravodlivú transformáciu, kľúčový prvok Zelenej dohody EÚ, poskytuje uhoľným regiónom významné dodatočné zdroje,“ hovorí Nikolaos Milionis, člen EDA zodpovedný za tento audit. *„Európska komisia by mala zabezpečiť, že peniaze EÚ podporovali jasný odklon od uhlia, a zároveň by mala zohľadniť napätie na trhu s energiami vyvolané inváziou Ruska na Ukrajinu.“*

Zníženie ťažby uhlia nevyhnutne viedlo k poklesu počtu zamestnancov v sektore. V niektorých regiónoch, napríklad v Lužici (Nemecko) a Sliezske (Poľsko), sa zníženie počtu pracovníkov dosiahlo prirodzenou fluktuáciou zamestnancov a odchodmi do dôchodku, zatiaľ čo v iných, napríklad v Moravsko-sliezskom kraji (Česká republika), museli ťažobné spoločnosti pracovníkov prepustiť. Prepustení pracovníci uhoľného priemyslu mali k dispozícii odbornú prípravu financovanú z prostriedkov EÚ, avšak pre nedostatok údajov o ich účasti na nich neboli audítori schopní zistiť, či im to pomohlo nájsť si nové zamestnanie. Audítori nezaznamenali ani významný

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

vplyv na kapacitu výroby energie z obnoviteľných zdrojov v skúmaných regiónoch. Takisto investície do úspor energie financované z prostriedkov EÚ mali len skromný vplyv, prípadne tento vplyv nebolo možné vyčíslieť.

Pred tým, ako Európska komisia navrhla, aby sa Fond na spravodlivú transformáciu zameral na najzasiahnutejšie regióny a sektory, nevykonala primeranú analýzu výsledkov dosiahnutých prostredníctvom predchádzajúceho financovania z EÚ v týchto regiónoch ani analýzu ich zostávajúcich potrieb. Audítori upozorňujú hlavne na riziko, že financovanie sa môže vyčerpať bez toho, aby prebehla transformácia. Toto riziko ešte zosilňuje obmedzený časový rámec programu, keďže väčšina prostriedkov bude musieť byť pridelená na záväzky do konca roku 2023 a vyčerpaná do konca roku 2026. Invázia Ruska na Ukrajinu v roku 2022 a jej účinky na energetický trh môžu takisto spôsobiť oneskorenie odklonu od uhlia.

Audítori tiež zistili, že v niektorých krajinách EÚ bolo domáce uhlie nahradené dovozom alebo inými fosílnymi palivami. Napríklad Nemecko a Poľsko za posledných 15 rokov dovoz uhlia výrazne zvýšili. Uhlie tak zostáva významným zdrojom emisií skleníkových plynov, a to hlavne v Poľsku, Českej republike, Bulharsku, Nemecku, Slovinsku a Rumunsku. Audítori tiež zistili, že nedostatočná pozornosť sa venovala emisiám metánu zo zatvorených alebo z opustených uhoľných baní.

Základné informácie

Tento audit poskytuje pohľad na úlohu financií EÚ v sociálno-ekonomickej a energetickej transformácii v regiónoch, kde uhoľný priemysel upadá. Sociálno-ekonomická a energetická transformácia uhoľného regiónu je procesom presmerovania jeho hospodárstva s cieľom nahradiť pracovné miesta, ktoré zanikli v dôsledku útlmu ťažby uhlia, dosiahnuť úspory energie a prejsť na zdroje energie, ktoré sú v súlade s klimatickými cieľmi EÚ.

Osobitná správa č. 22/2022 *Podpora EÚ pre uhoľné regióny – Obmedzené zameranie na sociálno-ekonomickú a energetickú transformáciu* je k dispozícii na webovom sídle EDA (eca.europa.eu).

Kontakt pre tlač

Tlačové oddelenie EDA: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547